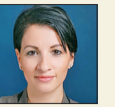

قمار مراکش

دالیا غانم

با بازگشت دونالد ترامپ به قدرت برای دومین دوره، دو مسئله توجه رهبران مراکش را به خود جلب کرده است: نخست مطالبه رئیس جمهور آمریکا برای عادی سازی روابط با اسرائیل و دوم سرنوشت منطقه صحرای غربی که تنش های شدیدی را میان مراکش و الجزایر به وجود آورده است. درست بلافاصله پس از آغاز به کار دونالد ترامپ یک سیگنال در حوزه نقشه برداری برای مراکش فرستاده شد. آژانس مرکزی اطلاعات آمریکا (CIA) اطلس جهان خود را به روزرسانی کرد و صحرای غربی را به عنوان بخشی از خاک مراکش نمایش داد. دونالد ترامپ سال ۲۰۲۰ این وعده را به رباط داده بود که در صورت پیوستن مراکش به توافق های ابراهیم، حاکمیت مراکش را بر صحرای غربی به رسمیت خواهد شناخت. هر چند این اقدام در رباط به عنوان یک اقدام مثبت و نشان دهنده تعهد آمریکا به حمایت از مراکش ارزیابی شد، اما رهبران مراکش همچنان منتظر گام های ملموس تر هستند؛ از جمله تأسیس کنسول گری آمریکا در شهر «ادخاله» در صحرای غربی که از سوی آمریکا وعده داده شده بود. ادخاله مرکز منطقه داخله-وادی الذهب در صحرای غربی است که مراکش نسبت به آن ادعای سرزمینی دارد. هر چند نوامبر ۲۰۲۴ گشایش آزمایشی این کنسول گری اعلام شد، اما هنوز این مکان دیپلماتیک عملیاتی نشده است. در الجزایر احساس بدبینی شدید وجود دارد. شیخ مارکو رویو، وزیر خارجه آمریکا که منتقد جدی رهبری الجزایر است، بر این کشور سایه افکنده است. مارکو رویو، به عنوان سناتور در سال ۲۰۲۲ به دلیل استمرار واردات تسلیحات توسط الجزایر از روسیه به رغم جنگ اوکراین خواستار تحریم های گسترده علیه الجزایر شده بود. حالا نگرانی این است که در دوران وزارت خارجه رویو، الجزایر به یکی از اهداف حمله و تبدیل شود. علاوه بر این پافشاری الجزایر بر مخالفت با عادی سازی روابط با اسرائیل و دور از ذهن بودن تغییر موضع این کشور در مورد صحرای غربی، شرایط را سخت تر می کند. این مواضع احتمال رویاوی به مراکش را افزایش می دهد و باعث می شود که تنش های منطقه ای بیشتر شود. تونس هم مشابه الجزایر موضع داخلی واحدی علیه عادی سازی روابط با اسرائیل دارد. قیس سعید، رئیس جمهور تونس هرگونه عادی سازی را رد کرده است. این موضع باعث می شود که تونس از معادله توافق های ابراهیم خارج شود و در عین حال زمینه های رقابت های منطقه ای و فشار خارجی بر تونس باقی بماند. موضع لیبی در این مورد یک معما است. اینکه لیبی در چارچوب برنامه های ترامپ در مورد مراکش جایی داشته باشد، روشن نیست و این کشور به تنهایی پیچیدگی های بیشتری به وضعیت منطقه ایجاد می کند. در این شرایط رهبران مراکش خود را در بین تیغه های فشار مطالبات خارجی، فشار افکار عمومی و استمرار میراث منازعه های منطقه ای گرفتار می بینند.

AP-کنسول

هنر ایجاد اختلال

تصمیم های ترامپ سراسر خاورمیانه را در معرض مخاطره قرار داده است

داده اند که تصمیم ترامپ می تواند در مقابل رسیدن اقلام حیاتی به بیمارستان های بزرگ صحرایی مانع ایجاد کند. این فرمان همچنین باعث تضعیف تلاش های حیاتی امداد رسانی در سوریه شده است. در سوریه که آمریکا اصلی ترین تامین کننده کمک های بشردوستانه است، کمک ها مختل شده است. در لبنان توقف کمک ها باعث اختلال در امداد از جمله در حوزه های کمک های غذایی، خدمات بهداشتی و برنامه های آموزشی به آوارگان، بی جا شدگان داخلی و محلات میزبان آوارگان خواهد شد. هم سوریه و هم لبنان در بحبوحه انتقال سیاسی هستند و اختلال طولانی مدت کمک ها ممکن است که باعث کند شدن تلاش ها برای ایجاد ثبات شود. این تعلیق در عین حال نشان دهنده یک ضعف اساسی در نظام امداد رسانی بین المللی است که نشان می دهد چگونه تحول در اولویت های یک تامین کننده کمک ها باعث می شود جمعیت های آسیب پذیر در معرض مخاطره قرار گیرند. کمک های بشردوستانه خارجی همواره تابع سیاست خارجی کشورها بوده اند، اما فرمان ترامپ نشان می دهد که این دستور کار سیاسی است که مرجع تصمیم گیری در مورد کمک های امدادی است و نه نیازهای بشردوستانه. برای مقابله با این مخاطره باید مسئولیت جهانی را برای توسعه و تضمین اینکه جوامع آسیب پذیر از تصمیم های ناگهانی و دمدمی مزاحانه در امان باشند، تقویت کرد.

قطع کمک ها هم زمان با چالش بی سابقه بهداشتی در جهان

کامل سنوشی
نجلی بن میمون
ایالات متحده آمریکا در عرض چند هفته بخش بزرگی از کمک های بین المللی خود را متوقف کرد. سال ۲۰۲۳ سازمان USAID که آژانس فدرال آمریکا برای کمک های توسعه ای است، بودجه ای معادل ۴۰ میلیارد دلار داشت تا در ۱۳۰ کشور در سراسر جهان کمک های فنی و مالی ارائه دهد. در حوزه بهداشت این حمایت ها پیشگیری برای کودکان، زنان باردار و دیگران ممکن است دیگر در دسترس نباشد. آثار این موضوع ممکن است در بین آسیب پذیرترین جوامع احساس شود و باعث بروز نتایج فاجعه بار بهداشتی در ابعاد جهانی شود. هر چند کار زیادی از جامعه جهانی برای جبران قطع این کمک ها بر نمی آید، اما برای جنوب جهانی فرصت هایی وجود دارد که با پیش بگذارند و نقش جدی تری در تامین

یک توهم دیگر

معین ربانی
پیش نهاد جنجالی ترامپ برای در اختیار گرفتن مالکیت نوار غزه، جابه جایی دائمی جمعیت فلسطینی آن و بازسازی آن به عنوان «ریویرای خاورمیانه» همان اندازه که غیر عملی است، خشم آور هم هست. مجموعه واقعیت ها، اعتراض از درون هواداران خود ترامپ و همچنین واکنش بلافاصله و علنی نزدیک ترین متحدان عرب آمریکا در رد این برنامه، نشان داد که این ایده از بدو شکل گیری مرده بود. بعد از اینکه ترامپ در ابتدا مدعی شد که ایده اش را همگان پسندیده اند، وقتی با مخالفت های گسترده مواجه شد، باز هم با لجاجت روی ایده اش پافشاری کرد. اما هنوز هیچ یک از عناصر این «برنامه» نه صلاحیت عملی دارد، نه صلاحیت حقوقی، نه سیاسی و نه اخلاقی. اهمیت اصلی این ابتکار مرتبط با جزئیاتش نیست، بلکه مربوط به آن چیزی است که نمایندگی می کند. مهم ترین بخش این برنامه این است که بخشی از تلاش مشترک آمریکایی-اسرائیلی برای بازتعریف مسئله فلسطین از یک مسئله سیاسی به یک مسئله حقوق بشری محسوب می شود. به جای اینکه تلاش شود مسئله فلسطین با حل مشکلات بنیادین مانند شهرک نشین ها، حاکمیت ملی و استعمارزدایی حل و فصل شود، سقف خواسته های فلسطینیان به مسکن، اشتغال و خدمات اجتماعی تقلیل داده می شود. برنامه ترامپ در واقع قرار است تاریخ را به دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ بازگرداند و فلسطینیان را به عنوان آواره هایی تعریف کند که سرنوشت آنها تابع منازعه اعراب و اسرائیل است. این رویکرد شکست خورد و تلاش برای احیای آن هم با شکست مواجه خواهد شد. نه مردم فلسطین و نه منطقه نخواهند پذیرفت که فلسطینیان هیچ نقشی در تعیین آینده خود نداشته باشند و آینده باید به شکلی تعریف شود که صرفاً منافع اسرائیل و غرب را تامین کند و نه منافع فلسطینیان را.

تهدیدی برای آسیب پذیرترین جمعیت های خاورمیانه و شمال آفریقا

میسا بارود
تصمیم دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا برای تعلیق کمک های خارجی آمریکا اثر فوری بر آسیب پذیرترین جمعیت های خاورمیانه و شمال آفریقا خواهد گذاشت که به این کمک ها نیاز دارند و اگر تعلیق این کمک ها بیش از ۹۰ روز پیش بینی شده ادامه پیدا کند، شرایط ممکن است برای آنها بسیار سخت شود. این اقدام همین حالا هم باعث توقف برخی برنامه های حیاتی شده است که از جمله آنها می توان به توقف کمک های غذایی و مالی به جمعیت آواره در سودان قحطی زده اشاره کرد. در غزه نیز سازمان های حقوق بشری هشدار

به جای اینکه تلاش شود مسئله فلسطین با حل مشکلات بنیادین مانند شهرک نشین ها، حاکمیت ملی و اشتغال و خدمات اجتماعی تقلیل داده می شود. برنامه ترامپ در واقع قرار است تاریخ را به دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ بازگرداند و فلسطینیان را به عنوان آواره هایی تعریف کند که سرنوشت آنها تابع منازعه اعراب و اسرائیل است

گروه دیپلماسی: ۵ هفته بعد از روی کار آمدن دونالد ترامپ، او فرمان های متعددی در موضوع های مختلف صادر کرده است. اندیشکده شورای خاورمیانه در امور جهانی مجموعه ای از یادداشت های پژوهشگران این موسسه در مورد آثار سیاست های جدید دونالد ترامپ بر کشورهای مختلف منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا منتشر کرده است که در ادامه مطالعه می کنید.

تهران زیر فشار

حمیدرضا عزیزی
همانگونه که انتظار می رفت، دونالد ترامپ در نخستین هفته های ریاست جمهوری اش بخشنامه ای را امضا کرد تا کارزار «فشار حداکثری» را علیه ایران احیا کند. هدف این کارزار این است که از طریق جلوگیری از دور زدن تحریم ها توسط تهران با وضع محدودیت های تنظیم گری سختگیرانه تر در حوزه نفت و مالی، دسترسی ایران به درآمدهای نفتی را به شدت کاهش دهد. نکته مهم این است که ترامپ این فرمان را به صورت یک یادداشت ریاست جمهوری صادر کرده است و نه یک فرمان اجرایی، در نتیجه این بخشنامه از لحاظ حقوقی کمتر الزام آور است. لحن رئیس جمهور آمریکا برخلاف دوره نخست ریاست جمهوری اش نشان دهنده رویکرد آشتی جویانه تری است. او اظهار تمایل کرده است که با همتای ایرانی اش مسعود پزشکیان مذاکره کند و تاکید کرده است که ترجیح می دهد تنش ها را از طریق دیپلماسی حل کند تا اعمال فشار کامل. به رغم حضور بنیامین نتانیاهو در واشنگتن، دونالد ترامپ از اشاره به گزینه نظامی در مقابل ایران خودداری کرد. این عوامل باعث شد تا بسیاری از تحلیل گران رویکرد او را آماجی برای تعامل تعبیر کنند. واکنش اولیه ایران خوشبینی محتاطانه بود. سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه، اشاره کرد که اگر تنها هدف ترامپ جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح اتمی باشد، آنگاه دسترسی به یک راه حل امکان پذیر است اما زمانی که رهبر معظم ایران، [آیت الله] سید علی خامنه ای مذاکره با آمریکا را کاملاً رد کرد، این دورنما به سرعت مبهم شد. رهبر ایران با اشاره به تجربه های گذشته از جمله شکست توافق هسته ای ۲۰۱۵، تاکید کرد که تعامل دیپلماتیک بی نتیجه خواهد بود. برخی از تحلیل گران معتقدند که موضع منفی ایران یک مانور استراتژیک است به خاطر شکست احتمالی گفت و گوها. اما مخالفت قاطع در سطح عالی، به شکل جدی دست دولت پزشکیان را بسته است و به تدریجها مهمات کافی داده است تا از هرگونه تلاش برای دیپلماسی با ترامپ انتقاد کنند. این شکاف سیاسی داخلی باعث می شود تا دایره مانور ایران محدود شود. در همین حال با توجه به غیرقابل پیش بینی بودن ترامپ، پاسخ ندادن به پیشنهادها و او در یک بازه زمانی مشخص، ممکن است باعث شود که دولت آمریکا به سمت یک موضع تهاجمی تر متمایل شود که تنش ها را بیش از پیش افزایش خواهد داد.

اجتناب از خلأ در سوریه

رنج علاءالدین
عقب نشینی ها باعث بروز خلأ می شوند. خروج آمریکا از عراق در سال ۲۰۱۱ خلأیی ایجاد کرد که ابتدا توسط ایران و متحدانش پر شد و سال ۲۰۱۴ با ظهور داعش مواجه شد. تصمیم برای عقب نشینی آثار فراگیر منطقه ای و بین المللی دارد. سوریه سال ۲۰۲۵ هم همینگونه است. خروج احتمالی آمریکا از سوریه مخاطرات امنیتی قابل توجهی دارد. حتی در دوره ای که سوریه جدید تحت حاکمیت هیئت تحریرالاشام در حال شکل گرفتن است، چشم انداز امنیتی کشور توسط نیروهای شبه نظامی مختلف از جمله داعش و دیگر گروه های بنیادگرا شکل می گیرد که چالش های جدی برای امنیت جهانی ایجاد می کنند. در حال حاضر، نیروهای دموکراتیک سوریه تحت حمایت آمریکا تنها نیرویی هستند که می توانند در مقابل داعش و احتمال بازگشت این گروه در دوران انتقالی پاسا سد مقاومت کنند. در عین حال، استمرار قدرت نیروهای دموکراتیک سوریه در شمال شرق سوریه باعث ضعف یکی از مهم ترین متحدان منطقه ای آمریکا، یعنی ترکیه می شود. ترکیه نقش بسیار چشمگیری در سوریه پاسا سد بازی می کند. اما نه هیئت تحریرالاشام و نه ترکیه توانمندی کافی برای رهبری و هدایت عملیات ضد تروریستی علیه داعش به اندازه آمریکا ندارند. به همین دلیل عقب نشینی آمریکا در این شرایط مسئله ای را حل نمی کند. عقب نشینی آمریکا همچنین ممکن است باعث شود که ایران و روسیه به سوریه بازگردند که به خودی خود مجموعه ای از چالش های جدید برای منافع آمریکا ایجاد می کند. واشنگتن باید چارچوبی برای روابطش با ترکیه و نیروهای دموکراتیک سوریه برای حل و فصل نگرانی های ترکیه ایجاد کند و در عین حال سازوکار تقسیم قدرت در شمال شرقی سوریه به وجود بیاورد و جایگزین قدرت انحصاری نیروهای دموکراتیک سوریه شود و حاکمیت بر این منطقه در سوریه ادغام شود و در قالب چارچوب قانون اساسی و حاکمیت ملی که شکل می گیرد تعریف شود.

